

ZGODNJA

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj VIII.

V Ljubljani 22. listopada 1855.

List 47.

Cesarski razglas od 5. listopada 1855,
ki velja za vse cesarstvo.

Z njim se razglasuje pogodba (konkordat), ktera je bila med Njih svetostjo papežem Pijem IX. in Njih c. k. apostolskim veličanstvom Franciskam Jožefom I., avstrijskim cesarjem, 18. vel. serpana 1855 na Dunaji sklenjena. Ob enim je ukazano, da naj določki te pogodbe, berž ko bo razglasena, po vsim cesarstvu polno postavno moč imajo, le samo v I. in II. členu te pogodbe omenjene uravnave se priderže za zdaj.

Mi Francisk Jožef Pervi, po Božji milosti avstrijski cesar;
kralj ogerski in češki, kralj lombarški in beneški, dalmatinski, horvaški, slavonski, gališki, vlademirski in ilirski, kralj jeruzalemski itd.; nadvojvoda avstrijski; veliki vojvoda toskanski in krakovski; vojvoda lotrinški, solnograški, štajarski, koroški, kranjski in bukovinski, itd. itd.

Odkar smo, po naredbi Najvišjiga, prestol Svojih prededov nastopili, je Naše neprenehljivo prizadevanje na to merilo, da bi pravne podlage občinskega reda in blagra Svojih narodov obnovili in utrdili. Toliko bolj smo si v sveto dolžnost šteli, zadeve države in katoliške Cerkve z Božjo postavno in z blagram Svojiga cesarstva, ki dobro spoznamo, da je na tem zastavljen, v edinost spraviti. V ta namen smo za velik del svojiga cesarstva, s posvetovanjem škofov tistih dežel, dali naredbe od 18. in 23. mal. serpana 1850 ter smo z njimi več pritiskajočim potrebam cerkveniga življenja vstregli.

Da bi blagorno delo dokončali, smo Se potem s svetim rimskim prestolom v pogovor podali in smo 18. vel. serpana u. l. s poglavarjem sv. Cerkve obširno pogodbo sklenili.

Leto tedaj Svojim ljudstvom naznanujoč, ukažemo, po zaslišani Svojih ministrov in Svojiga državniga svetovavstva, kakor nasledva:

I. Bomo preskerbeli, kar je potreba, da se vodstvo katoliškega učilništva po tistih kronovinah, kjer ni primerno osmimu členu, z določbami tajistiga v soglasje spravi.

II. Naša volja je, da škofovske sodnije zastran zakonov tudi v tistih deželah, kjer jih ni, prej ko moč v djanje pridejo, da naj v zakonskih zadevah Naših katoliških podložnikov po X. pogodbinim členu razsojujejo. Čas, kdaj de naj v djanje stopijo, bomo po zaslišani škofov naznanili. V tem se bodo tudi potrebne premembe državljskih postav v zakonskih rečeh na znanje dale. Do tistihmal dose-danje postave za zakone Naših katoliških podložnikov moč imajo, in Naše sodnije naj po njih zastran državljske veljave teh zakonov iz njih izhajoe pravne moči razločujejo.

III. Sicer pa določbe, ktere obsega pogodba, ki smo jo z rimskim prestolom sklenili, po vsim Našim cesarstvu precej, ko se ta razglas okliče, polno postavno moč dosežejo.

Te naredbe vresničiti je Našimu ministru za verstvo in učilstvo naloženo, v edinosti z družimi za-devnimi ministri in Našim vojniškim višjim poveljništvam.

Dano v Našim cesarskim poglavitnim in stolnim mestu na Dunaji, petiga mesca listopada, jezero osem sto pet in petdesetiga, in sedmiga leta Našiga cesarovanja.

Francisk Jožef s. r.

(L. S.)

Grof Buol Schauenstein s. r.

Grof Thun s. r.

Po naj višjim povelji:

Ransonnet s. r.

Nos Franciscus Josephus I.,
divina favente clementia Austriae Imperator;
 Rex Hungariae, Bohemiae, Lombardiae et Vene-
 tarum, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae,
 Lodomeriae et Illiriae; Rex Hierosolymae etc.; Ar-
 chidux Austriae; Magnus Dux Hetruriae et Craco-
 viae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Ca-
 rinthiae, Carnioliae et Bucovinae; Magnus Princeps
 Transilvaniae; Marchio Moraviae; Dux superioris
 et inferioris Silesiae, Mutinae, Parmae, Piacentiae
 et Quastalae, Osvecinae et Zatoriae, Teschinae,
 Foro-Julii, Ragusae et Gaderae etc.; Comes Habs-
 burgi, Tirolis, Kyburgi, Goriciae et Gradiscae;
 Princeps Tridenti et Brixinae etc.; Marchio supe-
 rioris et inferioris Lusatae et Istriae; Comes Al-
 tae-Amisiae, Feldkirchiai, Brigentiae, Sonnenbergae
 etc.; Dominus Tergesti, Cattari, Marchiae Slavo-
 niae; Magnus Wojwoda Wojwodinae Serbiae etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quo-
 rum interest, tenore praesentium facimus:

Postquam inter Suae Sanctitatis Nostrumque
 Plenipotentiarium ad certum stabilemque ordinem
 rerum rationumque Ecclesiae Catholicae in Imperio
 Nostro constituendum conventio solemniter die deci-
 ma octava Augusti anni labentis inita et signata est
 tenoris sequentis:

Conventio

inter Sanctitatem Suam Pium IX. Summum Pontificem
 et Majestatem Suam Caesaro-Regiam Apostolicam
 Franciscum Josephum I. Imperatorem Austriae.

(Cui subscriptum Viennae die 18. Augusti 1855, ratificationes
 mutuo traditae ibidem die 25. Septembris 1855.)

In Nomine

Sanctissimae et Individuae Trinitatis.

Sanctitas Sua Summus Pontifex Pius IX. et
 Majestas Sua Caesarea-Regia Apostolica Francis-
 cus Josephus I. Austriae Imperator, concordibus
 effecturi studiis, ut fides, pietas et omnis recti ho-
 nestique vigor in Austriae Imperio conservetur et
 augeatur, de Ecclesiae catholicae statu in eodem
 Imperio solemnem conventionem inire decreverunt.

Quapropter Sanctissimus Pater in Plenipoten-
 tiarium Suum nominavit: Eminentissimum Dominum
 Michaelem Sacrae Romanae Ecclesiae Presbyterum
 Cardinalem Viale-Prelà, ejusdem Sanctitatis Suae
 et Sanctae Sedis apud praefatam Apostolicam Ma-
 jestatem Pro-Nuntium, et Majestas Sua, Imperator
 Austriae Celsissimum Dominum Josephum Othma-
 rum de Rauscher, Principem Archiepiscopum Vien-
 nensem, Solio Pontificio Adstantem, Caesarei
 Austriaci Ordinis Leopoldini Praelatum et magnae
 Crucis Equitem, nec non ejusdem Majestatis Cae-
 sariae a consiliis intimis.

Qui post plenipotentiae ipsis collatae instru-
 menta mutuo sibi tradita atque recognita de sequen-
 tibus convenerunt:

Articulus I. Religio catholica Apostolica
 Romana in toto Austriae Imperio et singulis, qui-
 bus constituitur ditionibus, sarta tecta conservabi-
 tur semper cum iis iuribus et praerogativis, quibus
 frui debet ex Dei ordinatione et canonicis sanc-
 tionibus.

Articulus II. Cum Romanus Pontifex pri-
 matum tam honoris quam jurisdictionis in uni-
 versam, qua late patet, Ecclesiam jure divino ob-
 tineat, Episcoporum, Cleri et populi mutua cum
 Sancta Sede communicatio in rebus spiritualibus et
 negotiis ecclesiasticis nulli placetum regium obti-
 nendi necessitati suberit, sed prorsus libera erit.

Articulus III. Archiepiscopi, Episcopi om-
 nesque locorum Ordinarii cum Clero et populo dioe-
 cesano pro munere officii pastoralis libere commu-
 nicabunt, libere item suas de rebus ecclesiasticis
 instructiones et ordinationes publicabunt.

Articulus IV. Archiepiscopis et Episcopis
 id quoque omne exercere liberum erit, quod pro
 regimine Dioecesium sive ex declaratione sive ex
 dispositione sacrorum Canonum juxta praesentem et
 a Sancta Sede adprobatam Ecclesiae disciplinam
 ipsis competit, ac praesertim:

- a) Vicarios, Consiliarios et adjuutores administra-
 tionis suae constituere ecclesiasticos, quoscun-
 que ad praedicta officia idoneos judicaverint.
- b) Ad statum clericalem assumere et ad sacros
 ordines secundum Canones promovere, quos
 necessarios aut utiles Dioecesium suis judica-
 verint, et e contrario, quos indignos censuerint,
 a susceptione ordinum arcere.
- c) Beneficia minora erigere atque collatis cum Cae-
 sarea Majestate consiliis, praesertim pro con-
 venienti reddituum assignatione, Parochias in-
 stituere, dividere vel unire.
- d) Praescribere preces publicas, aliaque pia ope-
 ra, cum id bonum Ecclesiae aut Status popu-
 livo postulet, sacras pariter supplicationes et
 peregrinationes indicare, funera aliasque omnes
 sacras functiones servatis quoad omnia canoni-
 cis praescriptionibus moderari.
- e) Convocare et celebrare ad sacrorum Canonum
 normam Concilia provincialia et Synodos dioe-
 cesanas, eorumque acta vulgare.

Articulus V. Omnis juventutis catholicae in-
 stitutio in cunctis scholis tam publicis quam priva-
 tis conformis erit doctrinae Religionis catholicae;
 Episcopi autem ex proprii pastoralis officii munere
 dirigent religiosam juventutis educationem in omni-
 bus instructionis locis et publicis et privatis atque
 diligenter advigilabunt, ut in quavis tradenda di-
 sciplina nihil adsit, quod catholicae Religioni, mo-
 rumque honestati adversetur.

Articulus VI. Nemo sacram Theologiam,
 disciplinam catechetica vel Religionis doctrinam
 in quocunque instituto vel publico vel privato tra-
 det, nisi cum missionem tum auctoritatem obtinuerit
 ab Episcopo dioecetano, cujus eandem revocare
 est, quando id opportunum censuerit. Publici Theo-
 logiae professores et disciplinae catecheticae ma-
 gistri, postquam sacrorum Antistes de candidatorum
 fide, scientia ac pietate sententiam suam exposuerit,
 nominabuntur ex iis, quibus docendi missionem et
 auctoritatem conferre paratum se exhibuerit. Ubi
 autem theologicae facultatis professorum quidam ab
 Episcopo ad Seminarii sui alumnos in Theologia
 erudiendos adhiberi solent, in ejusmodi professores
 nunquam non assumuntur viri, quos sacrorum An-
 tistes ad munus praedictum obeundum prae ceteris
 habiles censuerit. Pro examinibus eorum, qui ad
 gradum doctoris Theologiae vel sacrorum Canonum
 aspirant, dimidiam partem examinantium Episcopus
 dioecetanus ex doctoribus Theologiae vel sa-
 crorum Canonum constituet.

Articulus VII. In gymnasiis et omnibus, quas
 medias vocant, scholis pro juventute catholica de-
 stinatis nonnisi viri catholici in professores seu ma-
 gistros nominabuntur, et omnis institutio ad vitae
 Christianae legem cordibus inscribendam pro rei,
 quae tractatur, natura composita erit. Quinam libri
 in iisdem scholis ad religiosam tradendam instruc-
 tionem adhibendi sint, Episcopi collatis inter se

consiliis statuent. De Religionis magistris pro publicis gymnasiis mediisque scholis deputandis firma manebunt, quae hac de re salubriter constituta sunt.

Articulus VIII. Omnes scholarum elementarium pro catholicis destinatarum magistri inspectioni ecclesiasticae subditi erunt. Inspectores scholarum dioecesanos Majestas Sua Caesarea ex viris ab Antistite dioecesano propositis nominabit. Casu, quo iisdem in scholis instructioni religiosae haud sufficienter provisum sit, Episcopus virum ecclesiasticum, qui discipulis catechismum tradat, libere constituet. In ludimagistrum assumendi fides et conversatio intemerata sit oportet. Loco movebitur, qui a recto tramite deflexerit.

Articulus IX. Archiepiscopi, Episcopi omnesque locorum Ordinarii propriam auctoritatem omnimoda libertate exercebunt, ut libros Religionis morumque honestati perniciosos censura perstringant et fideles ab eorundem lectione avertant. Sed et Gubernium, ne ejusmodi libri in Imperio divulgentur, quovis opportuno remedio cavebit.

Articulus X. Quum causae ecclesiasticae omnes et in specie, quae fidem, sacramenta, sacras functiones nec non officia et jura ministerio sacro annexa respiciunt, ad Ecclesiae forum unice pertineant, easdem cognoscet iudex ecclesiasticus, qui perinde de causis quoque matrimonialibus juxta sacros Canones et Tridentina cumprimis decreta iudicium feret, civilibus tantum matrimonii effectibus ad iudicem saecularem remissis. Sponsalia quod attinet, auctoritas ecclesiastica iudicabit de eorum existentia et quoad matrimonium impediendum effectibus, servatis, quae idem Concilium Tridentinum et Apostolicae Litterae, quorum initium: „Auctorem fidei“ constituunt.

Articulus XI. Sacrorum Antistitibus liberum erit, in Clericos honestum habitum clericalem eorum ordini et dignitati congruentem non deferentes aut quomodocunque reprehensione dignos poenas a sacris Canonibus statutas et alias, quas ipsi Episcopi convenientes iudicaverint, infligere, eosque in monasteriis, Seminariis aut domibus ad id destinandis custodire. Iidem nullatenus impediuntur, quominus censuris animadvertant in quoscunque fideles ecclesiasticarum legum et Canonum transgressores.

Articulus XII. De jure patronatus iudex ecclesiasticus cognoscet; consentit tamen Sancta Sedes, ut, quando de laicali patronatu agatur, tribunalia saecularia iudicare possint de successione quoad eundem patronatum, seu controversiae ipsae, inter veros et suppositos patronos agantur seu inter ecclesiasticos viros, qui ab iisdem patronis designati fuerint.

Articulus XIII. Temporum ratione habita Sanctitas Sua consentit, ut Clericorum causas mere civiles, prout contractuum, debitorum, haereditatum iudices saeculares cognoscant et definiant.

Articulus XIV. Eadem de causa Sancta Sedes haud impedit, quominus causae ecclesiasticorum pro criminibus seu delictis, quae poenalibus Imperii legibus animadvertuntur, ad iudicem laicum deferantur; cui tamen incumbet, Episcopum ea de re absque mora certiores reddere. Praeterea in reo deprehendendo et detinendo ii adhibebuntur modi, quos reverentia status clericalis exigit. Quodsi in ecclesiasticum virum mortis vel carceris ultra quinquennium duraturi sententia feratur, Episcopo nunquam non acta judiciaria communicabuntur, et condemnatum audiendi facultas fiet, in quantum necessarium sit, ut de poena ecclesiastica eidem in-

fligenda cognoscere possit. Hoc idem Antistite petente praestabitur, si minor poena decreta fuerit. Clerici carceris poenam semper in locis a saecularibus separatis luent. Quodsi autem ex delicto vel transgressione condemnati fuerint, in monasterio vel alia ecclesiastica domo recludentur.

In hujus articuli dispositione minime comprehenduntur causae majores, de quibus Sacrum Concilium Tridentinum sess. XXIV. c. 5. de reform. decrevit. Iis pertractandis Sanctissimus Pater et Majestas Sua Caesarea, si opus fuerit, providebunt.

Articulus XV. Ut honoretur domus Dei, qui est Rex Regum et Dominus Dominantium, sacrorum templorum immunitas servabitur, in quantum id publica securitas et ea, quae justitia exigit, fieri sinant.

Articulus XVI. Augustissimus Imperator non patietur, ut Ecclesia cath. ejusque fides, liturgia, institutiones sive verbis, sive factis, sive scriptis contemnantur aut Ecclesiarum Antistites vel Ministri in exercendo munere suo pro custodienda praesertim fidei ac morum doctrina et disciplina Ecclesiae impediuntur. Insuper efficax, si opus fuerit, auxilium praestabit, ut sententiae ab Episcopis in Clericos officiorum oblitos latae executioni demandentur. Desiderans praeterea, ut debitus juxta divina mandata sacris Ministris honor servetur, non sinet quidquam fieri, quod dedecus eisdem afferre, aut eos in contemptum adducere possit, immo vero mandabit, ut omnes Imperii Sui Magistratus et ipsis Archiepiscopis seu Episcopis et Clero quacunque occasione reverentiam atque honorem eorum dignitati debitum exhibeant.

Articulus XVII. Seminaria episcopalia conservabuntur, et ubi dotatio eorum haud plene sufficiat fini, cui ad mentem sacri Concilii Tridentini inservire debent, ipsi augendae congruo modo providebunt. Praesules dioecesani eadem juxta sacrorum Canonum normam pleno et libero jure gubernabunt et administrabunt. Igitur praedictorum Seminariorum rectores et professores seu magistros nominabunt, et quotiescunque necessarium aut utile ab ipsis censebitur, removebunt. Adolescentes et pueros in iis efformandos recipient, prout Dioecesibus suis expedire in Domino iudicaverint. Qui studiis in Seminariis hisce vacaverint, ad scholas alias cujuscunque instituti praevio idoneitatis examine admitti nec non servatis servandis pro qualibet extra Seminarium cathedra concurrere poterunt.

Articulus XVIII. Sancta Sedes, proprio utens jure, novas Dioeceses eriget ac novas earumdem peraget circumscriptiones, cum id spirituale fidelium bonum postulaverit. Verumtamen quando id contigerit, cum Gubernio Imperiali consilia conferet.

Articulus XIX. Majestas Sua Caesarea in seligendis Episcopis, quos vigore privilegii Apostolici a Serenissimis Antecessoribus Suis ad Ipsam devoluti a Sancta Sede canonice instituendos praesentat seu nominat, imposterum quoque Antistitem imprimis comprovincialium consilio utetur.

Articulus XX. Metropolitae ac Episcopi, antequam Ecclesiarum suarum gubernacula suscipiant, coram Caesarea Majestate fidelitatis iuramentum emittent sequentibus verbis expressum: „Ego juro et promitto ad Sancta Dei Evangelia, sicut decet Episcopum, obedientiam et fidelitatem Caesareo-Regiae Apostolicae Majestati et Successoribus Suis; juro item et promitto, me nullam communicationem habiturum nullique consilio interfuturum, quod tranquillitati publicae noceat, nullamque suspectam unio-

nem neque intra neque extra Imperii limites conservaturum, atque si publicum aliquod periculum imminere resciverim, me ad illud avertendum nihil omissurum^u.

Articulus XXI. In cunctis Imperii partibus Archiepiscopis, Episcopis et viris ecclesiasticis omnibus liberum erit, de his, quae mortis tempore relicturi sint, disponere juxta sacros Canones, quorum praescriptiones et a legitimis eorum haeredibus ab intestato successuris diligenter observandae erunt. Utroque tamen in casu excipientur Antistites dioecesanorum ornamenta et vestes pontificales, quae omnia veluti mensae episcopali propria erunt habenda et ideo ad Successores Antistites transibunt. Hoc idem observabitur quoad libros, ubi usu receptum est.

Articulus XXII. In omnibus Metropolitanis seu Archiepiscopalibus suffraganeisque Ecclesiis Sanctitas Sua primam dignitatem conferet, nisi patronatus laicalis privati sit, quo casu secunda substituetur. Ad caeteras dignitates et praebendas canonicales Majestas Sua nominare perget, exceptis permanentibus iis, quae liberae collationis episcopalis sunt, vel juri patronatus legitime adquisito subjacent. In praedictarum Ecclesiarum Canonicos non assumuntur, nisi sacerdotes, qui et dotes habeant a Canonibus generaliter praescriptas et in cura animarum aut in negotiis ecclesiasticis seu in disciplinis sacris tradendis cum laude versati fuerint. Sublata insuper erit natalium nobilium sive nobilitatis titulorum necessitas, salvis tamen conditionibus, quas in fundatione adjectas esse constet. Laudabilis vero consuetudo, Canonicatus publico indicto concursu conferendi, ubi viget, diligenter conservabitur.

Articulus XXIII. In Ecclesiis Metropolitanis et Episcopalibus, ubi desint, tum Canonicus Poenitentiarius tum Theologalis, in Collegiatis vero Theologalis Canonicus juxta modum a sacro Tridentino Concilio praescriptum (sess. V. c. 1. et sess. XXIV. c. 8. de reform.), ut primum fieri poterit, constituentur, Episcopis praefatas praebendas secundum ejusdem Concilii sanctiones et Pontificia respective decreta conferentibus.

Articulus XXIV. Parochiis omnibus providebitur publico indicto concursu et servatis Concilii Tridentini praescriptionibus. Pro parochiis ecclesiastici patronatus praesentabunt patroni unum ex tribus, quos Episcopus enuntiata superius forma proposuerit.

Articulus XXV. Sanctitas Sua, ut singularis benevolentiae testimonium Apostolicae Francisci Josephi Imperatoris et Regis Majestati praebeat, eidem atque catholicis Ejus in Imperio Successoribus indultum concedit, nominandi ad omnes Canonicatus et Parochias, quae juri patronatus ex fundo Religionis seu studiorum derivanti subsunt, ita tamen, ut seligat unum ex tribus, quos publico concursu habito Episcopus ceteris digniores judicaverit.

Articulus XXVI. Parochiis, quae congruam pro temporum et locorum ratione sufficientem non habeant, dos, quam primum fieri poterit, augebitur et parochis catholicis ritus orientalis eodem ac latini modo consulatur. Ceterum praedicta non respiciunt Ecclesias parochiales juris patronatus sive ecclesiastici sive laicalis, canonice acquisiti, quarum onus respectivis patronis incumbet. Quodsi patroni obligationibus eis a lege ecclesiastica impositis haud plene satisfaciant, et praesertim, quando

parochia dos ex fundo Religionis constituta sit, attentis pro rerum statu attendendis providendum erit.

Articulus XXVII. Cum jus in bona ecclesiastica ex canonica institutione derivet, omnes, qui ad beneficia quaecunque vel majora vel minora nominati seu praesentati fuerint, bonorum temporalium eisdem annexorum administrationem non nisi virtute canonicae institutionis assumere poterunt. Praeterea in possessione Ecclesiarum cathedralium, bonorumque annexorum, quae in canonicis sanctionibus et praesertim in Pontificali et Ceremoniali Romano praescripta sunt, accurate observabuntur, quocunque usu sive consuetudine in contrarium sublata.

Articulus XXVIII. Regulares, qui secundum Ordinis sui constitutiones subjecti sunt Superioribus Generalibus penes Apostolicam Sedem residentibus, ab iisdem regentur ad praefatarum constitutionum normam, salva tamen Episcoporum auctoritate juxta canonum et Tridentini praecipue Concilii sanctiones. Igitur praedicti Superiores Generales cum subditis cunctis in rebus ad ministerium ipsis incumbens spectantibus libere communicabunt, libere quoque visitationem in eosdem exercebunt. Porro regulares absque impedimento respectivi Ordinis, Instituti seu Congregationis regulas observabunt, et juxta Sanctae Sedis praescriptiones candidatos ad novitium et ad professionem religiosam admittent. Haec omnia pariter observabuntur quoad moniales in iis, quae ipsas respiciunt.

Archiepiscopis et Episcopis liberum erit, in propriis Dioecesibus Ordines seu Congregationes religiosas utriusque sexus juxta sacros canones constituere; communicabunt tamen ea de re cum Gubernio Imperiali consilia.

Articulus XXIX. Ecclesia jure suo pollebit, novas justo quovis titulo libere acquirendi possessiones ejusque proprietates in omnibus, quae nunc possidet, vel imposterum acquirat, inviolabilis solemniter erit. Proinde quoad antiquas novasque ecclesiasticas fundationes nulla vel suppressio vel unio fieri poterit, absque interventu auctoritatis Apostolicae Sedis salvis facultatibus a Sacro Concilio Tridentino Episcopis tributis.

Articulus XXX. Bonorum ecclesiasticorum administratio apud eos erit, ad quos secundum Canones spectat. Attentis autem subsidiis, quae Augustissimus Imperator ad Ecclesiarum necessitatibus providendum ex publico aerario benigne praestat et praestabit, eadem bona vendi vel notabili gravari onere non poterunt, nisi tum Sancta Sedes, tum Majestas Sua Caesarea aut ii, quibus hoc munus demandandum duxerint, consensum tribuerint.

Articulus XXXI. Bona, quae fundos, uti appellant, Religionis et studiorum constituunt, ex eorum origine ad Ecclesiae proprietatem spectant, et nomine Ecclesiae administrabuntur, Episcopis inspectionem ipsis debitam exercentibus juxta formam, de qua Sancta Sedes cum Majestate Sua Caesarea conveniet. Reditus fundi Religionis, donec collatis inter Apostolicam Sedem et Gubernium Imperiale consiliis, fundus ipse dividatur in stabiles et ecclesiasticas dotationes, erunt erogandi in divinum cultum, in Ecclesiarum aedificia et in Seminaria et in ea omnia, quae ecclesiasticum respiciunt ministerium. Ad supplenda, quae desunt, Majestas Sua eodem, quo hucusque, modo imposterum quoque gratiose succurret; immo si temporum ratio permittat, et ampliora subministraturus est subsidia. Pari modo redditus fundi studiorum unice impenduntur in catho-

licam institutionem et juxta piam fundatorum mentem.

Articulus XXXII. Fructus beneficiorum vacantium, in quantum hucusque consuetum fuit, inferentur fundo Religionis, eique Majestas Sua Caesarea proprio motu assignat quoque Episcopatum et Abbatiarum saecularium per Hungariam et ditio- nes quondam annexas vacantium redditus, quos Ejusdem in Hungariae regno Praedecessores per longam saeculorum seriem tranquille possederunt. In illis imperii provinciis, ubi fundus Religionis haud extat, pro quavis Dioecesi instituentur commissiones mixtae, quae juxta formam et regulam, de quibus Sanctitas Sua cum Caesarea Majestate conveniet, tam mensae episcopalis quam beneficiorum omnium bona vacati- onis tempore administrabunt.

Articulus XXXIII. Cum durante praeteri- tarum vicissitudinum tempore plerisque in locis Au- striacae ditionis ecclesiasticae decimae civili lege de medio sublatae fuerint, et attentis peculiaribus circumstantiis fieri non possit, ut earundem prae- statio in toto Imperio restituatur, instante Majestate Sua et intuitu tranquillitatis publicae, quae Reli- gionis vel maxime interest, Sanctitas Sua permittit ac statuit, ut salvo jure exigendi decimas, ubi de facto existit, aliis in locis earundem decimarum loco seu compensationis titulo ab imperiali Gubernio assignentur dotes seu in bonis fundisque stabilibus, seu super Imperii debito fundatae iisque omnibus et singulis tribuantur, qui jure exigendi decimas po- tiebantur; itemque Majestas Sua declarat, dotes ipsas habendas omnino esse, prout assignatae fue- rint, titulo oneroso et eodem ac decimae, quibus succedunt, jure percipiendas tenendasque esse.

Articulus XXXIV. Cetera ad personas et res ecclesiasticas pertinentia, quorum nulla in his articulis mentio facta est, dirigentur omnia et ad- ministrabuntur juxta Ecclesiae doctrinam et ejus vi- gentem disciplinam a Sancta Sede approbatam.

Articulus XXXV. Per solemnem hanc Con- ventionem leges, ordinationes et decreta quovis mo- do et forma in Imperio Austriaco et singulis, qui- bus constituitur ditionibus, hactenus lata, in quan- tum illi adversantur, abrogata habebuntur, ipsaque conventio ut lex Status deinceps eisdem in ditioni- bus perpetuo vigeat. Atque ideo utraque contra- hentium pars spondet, se successoresque suos om- nia et singula, de quibus conventum est, sancte ser- vatos. Si qua vero in posterum supervenerit dif- ficultas, Sanctitas Sua et Majestas Caesarea invicem conferent ad rem amice componendam.

Articulus XXXVI. Ratificationum hujus Con- ventionis traditio fiet intra duorum mensium spatium a die hisce articulis apposita aut citius, si fieri potest.

In quorum fidem praedicti Plenipotentarii huic Conventioni subscripserunt, illamque suo quisque sig- gillo obsignaverunt.

Datum Viennae die decima octava Augusti anno reparatae Salutis millesimo octingentesimo quinquagesimo quinto.

Mich. Card.
Viale-Prelà m. p.
(L. S.)

Joseph. Othmar.
de Rauscher m. p.,
Archiepiscopus Viennensis.
(L. S.)

Nos visis et perpensis Conventionis hujus ar- ticulis illos omnes et singulos ratos hisce confirma- tosque habere profiteamur ac declaramus, verbo Caesareo - Regio pro Nobis atque Succesoribus Nostris adpromittentes, Nos omnia, quae in illis continentur,

fideliter executioni mandatuos neque ulla ratione permissuros esse, ut illis contraveniatur. In quorum fidem majusque robur praesentes ratihabitionis No- strae tabulas manu Nostra signavimus sigilloque Nostro Caesareo - Regio appenso firmari jussimus. Dabantur in Ischl die vigesima tertia mensis Sep- tembris anno Domini millesimo octingentesimo quin- quagesimo quinto, Regnorum Nostrorum septimo.

Franciscus Josephus.

(L. S.)

Comes a Buol-Schauenstein.

Ad mandatum Sacr. Caes. ac Reg. Apostolicae
Majestatis proprium:

Otto Liber Baro a Meysenbug m. p.

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. Te dni je šel todi v Zagreb g. Jakop Börnbacher iz Briksenske škofije, ki bo v tem mestu za prefekta mladenskih semeniša in morebiti tudi nemški pridigar. Je pa g. Börnbacher posebno izversten mašnik, pobožen in znanjen v mnogih znanstvih, kakor od zanesljiviga moža, njegoviga nekdanjiga sošolca, sli- šimo. — Rokodelec iz Egipta pridši vé povedati, de s prihodnjim parobrodom pride spet znani mašnik Olivieri s kakimi 20 zamurskimi otroci v Evropo. — V torek zvečer in v sredo zjutraj so spravljali zvonave v desni turn Ternovske cerkve; levi ostane samec, dokler ga ne bo bela Ljubljana z novim, poštenim zvonom zara- čila. Tudi altarji razun menze pridejo za zdaj stari v cerkev in bodo odrešenja čakali. Ker smo zadnjič po- vedali, de bo cerkev to nedeljo (začetek ob 9) blago- slovljena, pristavimo še, de k letu o Kresu ji je pa od- menjeno, de bi bila posvečena, ako bo po sreči.

Iz Brezovice. Huda bolezen kolera se je bila v naši fari 8. roznika pričela in jih je do 7. listopada 80 po- brala. Med njimi je bilo 15 delavcev na železnici in pa 6 družih ptujcev.

Starost nekterih far na Notranjskim in Teržaškim. H. Prav je, de se med nami več vpra- ša za našo cerkveno zgodovino, in sicer ne le po ve- čjim, ampak tudi po manjšim, po samskih cerkvah; v tej reči so začeli lepo pot kazati zapisniki škofij na Slovenskim, in zatega voljo je bil še Ljubljanski šema- tizem v Solnograškim in Dunajskim cerkvenim časniku vlni lepo pohvaljen. Vender zastran starosti slovenskih far še veliko ni dognaniga ali saj dosti odkritiga ne, kar bi bilo še mogoče; v zgled naj bodo tukaj fare, ki so še zdaj, ali so bile pred pod Teržaško škofijo. De je ta ali una fara močno stara, to se sicer lahko pri- poveduje; ali koliko de je stara, kdaj se je začela, ali kdaj je že bila znana, to vediti, menim, mora tudi ko- ga pomikati; sej je v močan spodbudek taka misel: Glej toliko sto let je že božja hiša na tem mestu! naši očet- je, manj se jih je štel, in take cerkve so zamogli po- staviti! koliko so bili pač goreči za božjo reč! Pa naj dalje povem, kar sim si namenil: Mainati v svoji Ter- žaški zgodovini v 2 in 3. zvezku, in Dr. Kandler v svojih zgodovinskih zaznamkih, pripovedujeta mnoge sta- re letnice od notranjskih in teržaških far. Poslednji šte- je, razun škofijskih cerkev v Terstu, Kopru, Novim- gradu in Pienu, za nar starji fare Buzet, Mule, Umag, Piran, potem Jelšane in Slavino na No- tranjskim. Bolj posebej vé za Izlo l. 1082, za Ko- šano l. 1247, za Tomaj l. 1316. Mainati pa nape- ljuje od l. 1371 spisek, v katerim so dohodki tedanjih far Teržaške škofije določeni, ondi se razun pred ime- novanih še štejejo: Hrenovica, Ternova, Hru-

šica, Dolina, Loka, Roco in Zdrenja. Senožče so imenovane l. 1395, Lanišje 1460, Brezovica 1542, Opčina 1622, Vrem leta 1660. Bolj na tanke vsega določevati ni moj namen, tudi ne obsežek tega časnika; hotel sim le to pokazati, da so marsiktere starine po bukvah potaknjene, samo da jih vselej ne znamo precej najti; potem pa večkrat brez vzroka govorimo: to in to se ne da več zvediti.

Razgled po keršanskim svetu.

Budejovski škof so o priliki nekiga minister-skiga ukaza zastran dobre šolske vlade nekaj prav tehtnih besed spregovorili tistim, ki so poklicani, učilnice vladati. Pravijo med drugim: „Čez vse drugo imenitni namen šole je verna in čedna ali krepostna obravnava mladosti. Nar boljši pomoček k temu pa je dobro vladanje šole. Iz treh reči pa se vidi, da je šola dobro vladana: iz obnaše otrok v šoli, v cerkvi in zunaj šole; razodeva se s tihoto, pokojnostjo, redam in pazljivostjo med učilam, s svetim strahom v cerkvi, in s spodobnim obnašanjem na poti. Tega pa učenik ne more le z guljenjem šolskih postav doseči. Vikši, zdatniši nagibljeji kakor učilo in beseda so k temu potrebni, in sicer: Zgled učnikov. Življenje, gorkost, priserčnost, se dajo le z enako prizadevnostjo zbuditi in v djanje spraviti. Učenik je zgled in kazalo učencov; njegov zgled vseje v sprejemljive serca seme nasledovanja. Njegovo pobožno obnašanje in vedenje pri šolski molitvi, resnoba in postavnost pri učenjikeršanskiga nauka, resnična bogoljubnost in poštljivost pri Božji službi, prejemanje sv. zakramentov po keršanski dolžnosti itd., to so goreči žarki, od katerih se verno otroško čutilo vname, več opravijo in se globokejši vtisnejo, kakor suho ukazovanje in učenje. Ako ima zraven tega ime pošteniga moža brez graje, tedaj je on v pravim pomenu rednik, in sploh kar mu je biti, razširjavec in bramba dobre šolske vlade, in zraven tega zgled za občino. Če je pa učenik zavezan, za zveličanje sebi zročene mladosti goreče skrbeti, je ravno tako zavezan, pred vsm drugim, delati tudi delo svojiga lastniga zveličanja, da sam sebe ne pogubi, ko je vender drugim pravo pot kazal. Če je dalje učenik dolžan, v serce mladosti vsejanemu semenu s svojim lastnim zgledam rast dajati, se iz tega izhaja, da je tudi dolžan v prejemanji zakramentov sv. pokore in sv. Rešnjiga Telema sebi zročeni mladosti svetilo biti. Bogu se usmili! zgodi se semtertje, da mladost svojiga učenika nikoli ne vidi pri spovedi ali pri sv. Obhajilu biti, ker tega ne opravlja vpričo mladosti in z mladostjo vred. Da to ni dober zgled za mladost in za sosesko, in da učenik ne spolnuje zadosti svoje dolžnosti, ki je dolžan lep zgled dajati, je očitno“. Na to zapovedo škof, da morajo učenci že saj o veliki noči z učenci skupaj sveto Obhajilo prejemati.

Prečastito Olomovsko škofijstvo je 17. pr. m. naznanilo, da je izobčena gospa baronovka Bees po milosti Božji svojo zmoto resnično obžalovala in katoliški cerkvi zadostila, in da je zato od kazni izobčenja rešena in zopet sprejeta v naročje svete katoliške cerkve.

Wiener Zeitg.

Časnik: „Der evangelische Kirchenbote für die Pfalz“ je naznanil, da je protestantovsko cerkveno svetovavstvo v Speier-u 29. kimovca čevljarija Mihaelja Mueller-ja iz Hirschberg-a zavoljo pohujšijiga življenja iz svoje občine pahnilo. Wiener Zeitg.

Iz Amerike se dopisuje v „Wiener Ztg.“ iz noviga Jorka, da v novim Orleans-u nekaka rumena merzliza strašno divjá. Prebivavci dveh mest, Norfolk

in Portsmouth-a so skorej vsi pomerli. Kolikor je še živih, ne smejo iz mest, da bi te kuge drugam ne zasneli. Mrtvaške truge so mogli iz Baltimora in Richmond-a tje pošiljati. Bili so katoliški duhovni tje poslani, in zdravniki, ki so prišli radovoljno, so omagali; Mayor, katoličan, je vestno bolniško strežbo opravljal, dokler ni tudi njega kuga pobrala. Tudi usmiljene sestre so radovoljno prišle; ena je že umerla. Protestantski pastori pa so precej v začetku od perviga do zadnjiga vsi pobegnili. — Krivoverci Knownothingi (nevedeži) so spet dve katoliški cerkvi razderli; dogodbe v Louisville-u stavijo te robavse v versto divjaških Neronov in Domicijanov.

Zvezdica za šolo.

V Niderbron-u se mali otroci vsak mesec v cerkvi zbero, da od svetiga detinstva podučenje prejemajo, in da potem družniki svoje majhne darove na altar pokladajo. Otroke, ki še hoditi ne morejo, matere v naročji tje nosijo, in se za srečne imajo, da v imenu svojih detet v blagor toliko nesrečnih otrok kaj pripomorejo. Ali bi ne bilo prav, ko bi se vsako leto po božiču ali pa po veliki noči tudi pri nas na Slovenskim primerjena slovesnost z enakim podučanjem od te družbe za otroke napravila, da bi se za to veliko dobro delo, za pravo keršansko ljubezen obudili, obujeni pa večkrat spet vneli in bolj oživili?

Mill darovi.

Za afrikanski mision.

Iz Sekovske škofije so poslali knezoškofijski konzistorialni vrednik gosp. L. Šusters do Ljubljanskega škofijstva za Afriko: 1 kelih s pateno, 1 burzo in pušico za previdovanje bolnikov, 1 višnjevo stolo, 2 tapeti, 1 altarno blazino, 2 molitvene bukve in nekatere natisnjene razglase ondotniga škofijstva v zadevi Marijne družbe. — Iz Kamne Gorice 4 gld. —

Za katoliško rokodelsko družbo v Ljubljani.

Gosp. Jožef Blaznik 5 gold. — Ljubljanska sladkornica 15 gold. — K. Z. 5 gold.

Za družbo Jezusoviga detinstva.

Horjulski otročiči 4 gold. 12 kraje. —

Grobni napisl.

Na vsak grob.

Gledaš semtertje krog sebe,
Išiš kdo de tu alj tam leži;
Sliši, kaj iz groba kličem ti:
„Danes mene, juter tebe“.

Če želiš, da truplo tvoje
Vstane v časti sodnji dan.
Ne pozabi duše svoje,
Delaj za-njo, neugnan.

Premembe duhovšine.

V Ljubljanski škofii. Gosp. Antonu Sadovinu, duhovnemu pastirju v Višnji Gori, je privoljeno v pokoj se podati. — Umerla sta: O. Joan Nepomucen Metelko, mašnik iz reda sv. Frančiška in bogoslovec v 4. letu, 16. listopada v 24. letu svoje starosti; in gosp. Mihael Slemec, bogoslovec v 4. letu, 17. listopada v 23. letu svoje starosti. Naj v miru počivata!

V Sekovski škofii. Duhovski svetovavci so izvoljeni: g. fajmošter Ant. Brugner, g. fajmošter Janez Flucher, g. duhovni vodnik Adalbert Schmid, g. fajmošter Jož. Herman, benediktinar O. Konstantin Keller. — Kaplanija v Sentjanžu na Dravskim polji je podeljena g. Jož. Senekoviču, oskerbništvo Smartenske fare pa gosp. And. Glavniku. — Gosp. fajmošter Greg. Zorman so 2. listopada umerli. Naj v miru počivajo